

Морська свинка

Брати (Якоб і Вільгельм) Грім

Жила колись на світі королівна. І була в палаці, у високій вежі, зала з дванадцятьма вікнами, що дивились на всі сторони світу білого. Як вона, бувало, зайде в ту залу і гляне навкруги, то бачить усе своє королівство.

Гляне в перше вікно — бачить краще, ніж усі люди, гляне в друге — ще гостріше, третє — ще ясніше, і так аж до дванадцятого; крізь те вікно вона могла бачити все і на землі, і під землею, і ніщо від неї не могло заховатися.

А що вона була дуже гарна, не хотіла нікому коритися, а лише сама над усіма панувати, то й оголосила: тільки той буде її чоловіком, хто зуміє так сховатися, що вона його не знайде. Але хто заховається так, що вона його відшукає, тому зітнуть голову і на палю настромлять.

Перед замком стояло вже дев'яносто сім паль із мертвими головами, і довгий час ніхто не з'являвся, щоб спробувати щастя.

Королівна була задоволена і думала: "Ось тепер я вже буду довіку вільна".

Коли раптом приїжджають три брати спробувати щастя. Старший надумав, що найпевніше буде сховатися в печі, де випалюють вапно.

Але королівна помітила його в перше вікно, звеліла витягти й відтяти голову.

Другий сховався в палацовому льоху, вона й того відразу побачила, і голова його прикрасила дев'яносто дев'яту палю.

Тоді виступив перед нею третій і попросив, щоб дала йому день на роздуми і щоб його помилювала два рази, як знайде, і лише за третім разом, коли йому не пощастить, хай робить із ним що хоче.

Він був такий гарний і прохав так щиро, що вона сказала:

— Гаразд, я згодна, але ніщо тобі не зарадить.

Другого дня він довго думав, де б сховатися, але не придумав нічого. Тоді взяв рушницю і пішов полювати. Побачивши ворона, він націлився в нього і тільки-но хотів вистрелити, як ворон крикнув:

— Не стріляй, я тобі в пригоді стану!

Він не вистрелив і пішов далі. Аж бачить-озеро, а в озері величезна рибина, що виплила з глибини на поверхню.

Коли він прицілювався, рибина гукнула до нього:

— Не стріляй у мене, я тобі в пригоді стану! Він не вистрелив, і рибина пірнула в воду. Йде він далі, аж назустріч йому шкутильгає лисиця й просить його:

— Любий мисливцю, витягни мені тернину з ноги.

Тернину він витяг, але лисицю хотів убити і здерти з неї шкурку. Та вона сказала:

— Не вбивай мене, я тобі в пригоді стану! Юнак пустив її, а ввечері вернувся додому. Другого дня він мусив уже ховатися, та хоч як сушив собі голову, а не придумав нічого. От він пішов у ліс до ворона та й каже:

— Я тебе пощадив, тепер ти порятуй мене, навчи, де мені сховатися, щоб королівна не побачила.

Ворон схилив голову й довго-довго думав. Нарешті прокрюкав:

— Придумав!

Приніс яйце зі свого гнізда, розбив його на дві половини й сховав туди юнака. Потім стулив обидві половинки до купи й сів на яйце.

Подивилась королівна в перше вікно — не побачила, подивилась у друге, третє — не видно, і вона злякалась неабияк. Аж коли глянула в одинадцяте, тоді вгледіла, де він. Звеліла застрелити ворона, а яйце принести й розбити, і юнакові довелося звідтіль вийти.

Королівна сказала:

— Один раз я тебе помилую, але як не придумаєш чогось кращого, ти пропав.

Другого дня пішов юнак на озеро, покликав рибину й сказав:

— Я тебе пощадив, тепер ти порадь мені, де сховатися так, щоб королівна не знайшла.

Рибина думала, думала, нарешті каже:

— Є таке місце! Я сховаю тебе в своєму череві. Проковтнула його рибина і пірнула на самісіньке дно озера.

Королівна дивилась у всі вікна і, не побачивши його навіть крізь одинадцяте, дуже стурбувалась, проте в дванадцяте таки побачила, де він.

Вона звеліла рибу впіймати, розпороти й виийняти юнака з черева. Можете здогадатися, що було в того бідолахи на серці.

А королівна сказала:

— І вдруге я дарую тобі життя, та все одно твоя голова буде на сотій палі стирчати.

Третього дня йде він з важким серцем у поле і зустрічає там лисицю.

— Ти знаєш усі найтаємніші схованки, — сказав він, — я тебе пощадив, тепер ти порадь, де мені сховатись, щоб королівна не знайшла.

— Важка це річ, — сказала лисиця й задумалась. Нарешті скрикнула: — Придумала!

Повела юнака до одного джерельця, пірнула в нього і виинула вже не лисицею, а крамарем, що торгує товарами.

Юнак також пірнув у воду й став маленькою морською свинкою. Тоді крамар пішов до міста на базар продавати славне звірятко. Зібралось багато людей подивитись на нього.

Нарешті прийшла й королівна. Тваринка дуже сподобалась їй, і вона купила свинку за великі гроші. А крамар шепнув свинці:

— Як королівна підходитиме до вікна, то ти швиденько залізь їй під косу.

І ось настав час:, коли королівна мала його шукати. Вона підходила до всіх вікон підряд, від першого до одинадцятого, і не побачила його. А коли і в дванадцяте не побачила, то її охопив великий страх і гнів; вона так брязнула по вікнах, що всі шибки порозлітались і задвигтів увесь палац.

Відступивши од вікна, вона почула, що під косою в неї сидить морська свинка. Королівна схопила її, жбурнула додолю іг крикнула:

— Геть мені з очей!

Свинка побігла до крамаря, тоді обоє мерщій подалися до джерела, де обмились і вернули собі звичайну свою подобу.

Юнак подякував лисиці й сказав:

— Ворон і рибина — дурні бовдуряки проти тебе. Тільки ти вмієш як слід викрутитись.

І пішов просто до палацу. Королівна вже чекала його і змирилася зі своєю долею. Справили весілля, і юнак став королем, владарем цілого королівства. Він так ніколи й не сказав дружині, куди заховався третього разу і хто йому допомагав.

Отож королівна гадала, що то була його власна вигадка, а тому дуже поважала його, бо думала: "Він розумніший за мене!"

Переклад Сидора Сакидона